

บทสรุปและวิเคราะห์

งานชิ้นนี้ในเบื้องต้นเป็นความพยายามสะท้อนประสบการณ์และคำอธิบายประสบการณ์ของผู้หญิงที่เผชิญกับการถูกระทำรุนแรงจากสามีของตนเอง โดยมุ่งไปยังผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ประเด็นคำถามหลักที่ผู้เขียนต้องการหาคำตอบ คือ กระบวนการของความรุนแรงและวิธีการจัดการกับความรุนแรงของผู้หญิงเป็นอย่างไร โดยใช้แนวคิดสตรีนิยมซึ่งให้ความสำคัญกับการใช้อำนาจระหว่างเพศ เข้ามาอธิบายว่าความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศที่ครอบคลุมอยู่ในระดับโครงสร้างและระดับครอบครัว ส่งผลให้ความรุนแรงที่สามีกระทำต่อภรรยาเกิดขึ้นและดำรงอยู่อย่างไร ในขณะที่เดียวกันก็นำแนวคิดเรื่องวงจรของความรุนแรง เข้ามาวิเคราะห์ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นมีกระบวนการและขั้นตอนอย่างไร ทำไมความรุนแรงจึงเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก และท้ายสุดผู้เขียนนำแนวคิดเรื่องการสนับสนุนทางสังคมเข้ามาอธิบายการจัดการและการตัดสินใจดี ปัญหาความรุนแรงของผู้หญิง

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแนวชาติพันธุ์วรรณา (ethnography) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยที่พยายามสะท้อนมุมมองของผู้ถูกศึกษาให้เป็นที่รับรู้ โดยผู้เขียนใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายทั้งสิ้น จำนวน 10 คน รวมทั้งพูดคุยกับตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้หญิงที่ประสบความรุนแรง เพื่อให้ได้ข้อมูลว่า บุคคลเหล่านี้มองความรุนแรงในครอบครัวที่ผู้หญิงต้องเผชิญอย่างไร

ผลการศึกษาในส่วนของกระบวนการความรุนแรงนั้น พบว่า ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีลักษณะของการเกิดซ้ำ กล่าวคือ เมื่อผู้หญิงถูกสามีทำร้ายร่างกาย ผู้หญิงจะไม่เดินออกจากความสัมพันธ์ทันทีที่ความรุนแรงเกิดขึ้นครั้งแรก แต่ผู้หญิงจะพยายามหาวิธีอธิบายสาเหตุที่ทำให้สามีทำร้ายร่างกายเธอ ซึ่งการศึกษานี้พบว่าผู้หญิงอธิบายสาเหตุของการทำร้ายในระยะแรกจากปัจจัยหลักสี่ประการ คือ การเงิน เหล้า ความหึงหวง และการไม่ทำตามบทบาทที่คาดหวัง โดยที่ผู้หญิงบางคนอธิบายด้วยเหตุผลที่หลากหลายซ้อนทับกัน เธอไม่สามารถที่จะแยกออกมาได้ว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้สามีทำร้ายร่างกายเธอแน่ เนื่องจากความรู้สึกตกใจและไม่คาดคิดมาก่อนว่าสามีจะทำร้ายร่างกายเธอ ความรู้สึกของผู้หญิงที่มีต่อการทำร้ายครั้งแรกจึงเต็มไปด้วยความสับสนและไม่เชื่อว่าการทำร้ายจะเกิดขึ้นจริง

ดังนั้นความหมายที่ผู้หญิงให้กับการทุบตีทำร้ายที่เกิดขึ้นครั้งแรกจึงมีลักษณะของการลดความรุนแรงลง ทั้งการกล่าวอ้างไปถึงความล้มเหลวของสามี ความรักที่พวกเขามีต่อกัน หรือแม้กระทั่งการกล่าวโทษตัวเองว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการทำร้าย การให้ความหมายในลักษณะนี้ รวมทั้งท่าทีสำนึกผิดของสามีและการให้คำสัญญาว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก ทำให้ผู้หญิงคิดว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว ผู้หญิงส่วนใหญ่จึงไม่เปิดเผยเรื่องราวของการทุบตีทำร้ายครั้งแรกกับบุคคลอื่น การกระทำของผู้หญิงหลังจากที่การทำร้ายเกิดขึ้นครั้งแรก คือ การพยายามพูดคุย ปรับความเข้าใจกับสามี รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางอย่างของตัวเองเพื่อให้การทำร้ายไม่เกิดขึ้นอีก

อย่างไรก็ตามการทำร้ายไม่ได้ยุติลง แต่จะเกิดขึ้นซ้ำอีก หลังจากที่เกิดความตึงเครียดในครอบครัว สามีภรรยา มีปากเสียงทะเลาะเบาะแว้งกัน การทำร้ายร่างกายมักจะเกิดตามมาเสมอ โดยที่ระดับของความรุนแรงและความถี่ก็เพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่สาเหตุของความรุนแรงกลับเป็นเรื่องที่เล็กลง และภายหลังจากที่การทำร้ายจบลง ก็จะตามมาด้วยภาวะของการสำนึกผิดและคำขอโทษจากสามีเสมอ ซึ่งคำขอโทษดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงยังคงอยู่ในความสัมพันธ์นั้นต่อไป เพราะสามีจะแสดงให้เห็นว่าเขายังรักเธอ การทำร้ายที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุม ผู้หญิงจึงยังคงอยู่กับสามีด้วยความหวังที่ว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก แต่เมื่อการทำร้ายร่างกายยังคงเกิดขึ้นเสมอ ผู้หญิงจะเริ่มมีการเปลี่ยนความหมายที่มีต่อความรุนแรง จากที่เคยมองว่าเกิดจากความหึงหวง ความรักหรือการตีแผ่ของสามีทำให้เขาล้มตัวทำร้ายเธอ ผู้หญิงจะเริ่มคิดว่าการทำร้ายที่เกิดขึ้นเป็นความตั้งใจของเขา เป็นการแสดงอำนาจเพื่อกดขี่ข่มเหงเธอ

เมื่อความหมายที่ผู้หญิงให้กับการทำร้ายมีการเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงตระหนักถึงความไม่ชอบธรรมของการใช้ความรุนแรง ผู้หญิงก็จะเริ่มมีการจัดการต่อรองกับปัญหา ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการหลบหลีก การสู้กลับ การตำหนิ หรือแม้แต่การวางเฉย กลไกการต่อรองเหล่านี้แม้จะไม่สามารถทำให้ผู้หญิงหลุดพ้นจากภาวะการถูกทำร้ายได้ แต่อย่างน้อยสภาพการดิ้นรนต่อรองดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นได้ว่า ผู้หญิงไม่ได้ยินยอมที่จะเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำอย่างเดียว ผู้หญิงเรียนรู้ที่จะต่อรองกับปัญหา โดยที่รูปแบบการต่อรองเหล่านี้ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เวลาและสิ่งที่ผู้หญิงเรียนรู้จากกระบวนการความรุนแรง เมื่อผู้หญิงประเมินแล้วว่ากลไกใดที่ทำให้เธอสามารถคงอยู่ในความสัมพันธ์นั้นได้ เธอก็จะใช้วิธีการนั้นเข้ามาต่อรองกับความรุนแรงที่เธอได้รับจากสามี

สำหรับในส่วนของการประเมินการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงนั้น การศึกษาครั้งนี้พบว่าเมื่อการทำร้ายเกิดขึ้น ในขั้นต้นผู้หญิงพยายามที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อให้เธอสามารถยุติความรุนแรง

แรงโดยยังคงรักษาความเป็นครอบครัวเอาไว้ได้ เป็นเรื่องยากที่เราจะคาดเดาได้ว่า ทำยที่สุดแล้ว ทางออกของปัญหาของผู้หญิงแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ผู้หญิงบางคนอาจจะยุติความสัมพันธ์กับสามีได้ในเวลาหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปเธออาจย้อนกลับมาใช้ชีวิตกับเขาอีกครั้ง หรือแม้แต่ผู้หญิงที่ยังทนอยู่ในความสัมพันธ์ทำยที่สุดแล้วทางออกของปัญหาเธออาจจะเป็นการหย่าร้าง การฆ่าสามีหรือแม้แต่การจบชีวิตตัวเอง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้ พบว่ารูปแบบการจัดการปัญหาของผู้หญิงมีสองลักษณะ คือ การทนอยู่ในความสัมพันธ์ และการยุติความสัมพันธ์ ซึ่งในกลุ่มของผู้หญิงที่ยังคงอยู่ในความสัมพันธ์ทั้งห้าคนนั้น พบว่าข้อจำกัดสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถยุติความสัมพันธ์กับสามี คือ ภาวะพึ่งตนเองไม่ได้และความคิดที่ว่า การทนอยู่เป็นการรักษาความเป็นครอบครัว ทำให้ผู้หญิงยากที่จะเดินออกจากความสัมพันธ์นั้น

ในขณะที่ผู้หญิงที่ยุติปัญหานั้น พบว่ามีสองรูปแบบ คือ การแยกทางและการฆ่าสามี ในส่วนของผู้หญิงที่ยุติปัญหาโดยการแยกทางนั้นเป็นวิธีที่เกิดจากความตั้งใจและความพยายามของผู้หญิงในการที่จะยุติการทำร้ายที่เธอได้รับจากสามี โดยมีเงื่อนไขสำคัญสองประการที่มีส่วนทำให้ผู้หญิงยุติความรุนแรงได้ คือ การที่ผู้หญิงตระหนักว่าการทนอยู่ไม่ใช่วิถีทางของการแก้ปัญหา ตรงกันข้ามกลับยิ่งทำให้การทำร้ายรุนแรงยิ่งขึ้น และอีกเงื่อนไขหนึ่ง คือ การที่ผู้หญิงมีรายได้ มีสถานที่ที่จะพักอาศัยเมื่อเธอแยกทางกับสามี ทำให้ผู้หญิงสามารถแยกทางกับสามีได้ ถ้าหากขาดเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง คงเป็นเรื่องยากที่ผู้หญิงจะเดินออกจากความสัมพันธ์นั้น ถึงแม้ผู้หญิงตระหนักได้ว่า การทนอยู่ไม่ใช่วิถีที่แก้ปัญหาก็ได้ แต่หากเธอยังต้องพึ่งพารายได้ และการเลี้ยงดูจากสามี ผู้หญิงก็ยากที่จะออกจากความสัมพันธ์ ในขณะที่เดียวกันแม้ผู้หญิงจะเลี้ยงตัวเองได้ แต่หากเธอคิดว่าการทนอยู่ในความสัมพันธ์นั้นเป็นการอดทนเพื่อรักษาความเป็นครอบครัวให้ดำรงอยู่ ผู้หญิงก็จะไม่ออกจากความสัมพันธ์เช่นกัน

ในขณะที่รูปแบบการยุติปัญหาโดยการฆ่าสามีเป็นวิธีที่ผู้หญิงไม่ได้ตั้งใจให้เกิด แต่เป็นการตอบโต้การทำร้ายที่สามีกระทำต่อเธอ และวิธีการตอบโต้ที่รุนแรงเช่นกัน ผู้หญิงเองไม่ได้คาดคิดมาก่อนว่าการกระทำของเธอจะทำให้สามีตาย เพราะวิธีการดังกล่าวแม้จะทำให้เธอหลุดพ้นจากการถูกสามีทำร้ายร่างกายแต่เธอก็ต้องตกเป็นผู้ต้องหาคดีฆ่าคนตาย ถ้าเหตุการณ์ในวันนั้นไม่เกิดขึ้น ผู้หญิงอาจยังคงอยู่ในความสัมพันธ์กับสามีต่อไป การฆ่าสามีจึงเป็นรูปแบบการยุติปัญหาที่แม้แต่ผู้หญิงเองก็ไม่คิดว่าจะเกิดขึ้น

นัยเชิงทฤษฎี

จากการศึกษาครั้งนี้ ก่อให้เกิดข้อคิดเห็นและนัยสำคัญบางประการที่น่าสนใจในการมอง ปรัชญาการณการการทำร้ายร่างกายผู้หญิงในชีวิตคู่ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก สตรีนิยมไม่ได้เสนอแค่เรื่องบทบาทที่แตกต่างของหญิงชายเท่านั้น แต่เสนอให้เห็นถึงอำนาจที่แตกต่างของหญิงชาย ดังนั้นการวิเคราะห์จึงต้องให้ครอบคลุมไปถึงการใช้อำนาจที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิงในหลากหลายรูปแบบ หลากหลายสถานการณ์

แนวคิดสตรีนิยมที่มีต่อความรุนแรงต่อผู้หญิงนั้น มองว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงภายในชีวิตคู่ นั้น เกิดจากความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ ซึ่งความไม่เท่าเทียมนี้ครอบคลุมอยู่ในทุกส่วนของสังคม ไม่เฉพาะครอบครัวเท่านั้น และกลไกการครอบงำดังกล่าวไม่ได้เป็นการสร้างความยินยอมหรือคล้อยตามโดยอาศัยกำลังบังคับ แต่เป็นการครอบงำที่อาศัยรูปแบบการซึมซับมากกว่า ผู้หญิงจึงยอมรับอุดมการณ์ต่างๆของสังคมชายเป็นใหญ่เข้ามาโดยไม่รู้ตัว และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงยังคงอยู่ในความรุนแรงต่อไป

การอธิบายของสตรีนิยมจึงมีส่วนช่วยให้เข้าใจถึงการทนอยู่ของผู้หญิงในความรุนแรง ผู้หญิงที่ยังคงอยู่ในความสัมพันธ์กับสามี ไม่ใช่บุคคลที่มีปัญหาทางจิตและนิยมความเจ็บปวด (masochistic) แต่เป็นเพราะเหตุผลและข้อจำกัดที่โครงสร้างชายเป็นใหญ่สร้างขึ้นมา อาทิ ภาพของครอบครัวในอุดมคติที่สังคมสร้างขึ้นมา ต้องประกอบไปด้วยพ่อแม่ลูกอาศัยอยู่ด้วยกัน ภาพเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังมาตลอดทั้งผ่านสื่อต่างๆและการขัดเกลาทางสังคม ทั้งๆที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลง ครอบครัวจำนวนไม่น้อยที่พ่อแม่ไม่อยู่ด้วยกัน อาจเนื่องมาจากการหย่าร้างหรือการเคลื่อนย้ายแรงงาน ภาพของครอบครัวเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมา โดยเฉพาะปัญหาพฤติกรรมของลูก วิธีการที่จะแก้ปัญหาได้ คือ การรื้อฟื้นครอบครัวในอุดมคติขึ้นมา เพราะความเชื่อที่ว่าครอบครัวในรูปแบบดังกล่าวเป็นครอบครัวที่ดี

ไม่เฉพาะภาพครอบครัวในอุดมคติเท่านั้น สังคมชายเป็นใหญ่ยังให้สิทธิผู้ชายในการเรียกร้องบริการและความสะดวกสบายจากภรรยา ผู้ชายสามารถใช้อำนาจของตนเองในการที่จะข่มขู่บังคับผู้หญิงที่เป็นภรรยาของตน สิทธิดังกล่าวสืบทอดมาจากอดีตและถูกผลิตซ้ำผ่านการขัดเกลาทางสังคม ผู้หญิงถูกคาดหวังให้เป็นเมียที่ดี ต้องรู้จักปรนนิบัติและเชื่อฟังสามี เมื่อเกิดปัญหา

หรือความรุนแรงก็ต้องหาทางแก้ปัญหาโดยที่ไม่ควรหย่าร้าง ความรู้สึกเสียสละตัวเองเพื่อคนอื่นจึงเป็นรางวัลและน้ำหล่อเลี้ยงสำหรับผู้หญิงในการทนอยู่ในความสัมพันธ์กับสามี แม้จะมีการกระทำรุนแรงเกิดขึ้นก็ตาม

นอกจากการทำร้ายร่างกายผู้หญิงจะเป็นความรุนแรงทางตรงที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างสามีภรรยาแล้ว การอธิบายของสตรีนิยมยังครอบคลุมไปถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้าง สตรีนิยมมองว่าการทำร้ายร่างกายผู้หญิงเป็นผลมาจากเงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ทั้งภาวะที่ผู้หญิงพึ่งตนเองไม่ได้ในแง่ของเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อจำกัดของผู้หญิงในการเข้าถึงโอกาสในการศึกษา โอกาสในการทำงาน หรือแม้แต่บทบัญญัติของกฎหมายครอบครัวหลายมาตราเองก็แสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศ¹ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง และเป็นผลในการลดทอนอำนาจของผู้หญิงในการที่จะเดินออกจากความสัมพันธ์ที่มีการทำร้าย

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าการอธิบายของสตรีนิยมมีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ เพราะเป็นการเผยถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายที่ทำร้ายและผู้หญิงที่ถูกทำร้ายให้ชัดเจนขึ้น ทั้งภายใต้ความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศและความสัมพันธ์ภายใต้เงื่อนไขเชิงโครงสร้าง ดังนั้นแม้แง่มุมสำคัญในการอธิบายของสตรีนิยมจะให้ความสำคัญเชิงอำนาจระหว่างเพศ จนดูเหมือนว่าจะละเลยแง่มุมอื่นไป แต่แท้จริงแล้วคำอธิบายของสตรีนิยม ไม่ได้มองความสัมพันธ์เชิงอำนาจในลักษณะตัวแปรโดด แต่มองในลักษณะระบบอำนาจของผู้ชายในสังคม ที่มีความซับซ้อนและมีหลายมิติ เกี่ยวพันกับแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการขัดเกลาทางสังคมในเรื่องเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ความเชื่อและค่านิยมในความเป็นเพศชายที่เชื่อมโยงอยู่กับการครอบงำสิทธิเหนือผู้หญิง ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ การจำกัดสิทธิในการศึกษาและฝึกอบรมต่างๆ ที่ลดทอนพลังอำนาจของผู้หญิง รวมไปถึงแง่ของกฎหมายและการเมืองที่ขาดมุมมองของผู้หญิง ทำให้ไม่ตระหนักถึงปัญหาและความต้องการจากตัวผู้หญิงเอง

ประการที่สอง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในชีวิตคู่มีลักษณะของการเกิดซ้ำ อย่างน้อยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน วิระดา สมสวัสดิ์ (2540) กฎหมายครอบครัว กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คบไฟ.

จากข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้นั้น พบว่า ความรุนแรงที่เกิดกับผู้หญิงมีลักษณะของการเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีก กล่าวคือ เมื่อความรุนแรงเกิดขึ้นครั้งแรก ผู้หญิงไม่ได้ยุติการทำร้ายทันที แต่ผู้หญิงจะพยายามประคับประคองชีวิตคู่ด้วยเหตุผลต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Walker ในประเด็นเรื่องวงจรของความรุนแรง Walker อธิบายว่าเมื่อผู้หญิงถูกสามีทำร้ายร่างกายผู้หญิงไม่ได้เดินออกจากความสัมพันธ์ทันที แต่ผู้หญิงจะตกอยู่ในภาวะการกระทำรุนแรงซ้ำช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีเงื่อนไขของการร้องขอและการขอโทษจากสามีเข้ามาเป็นประเด็นหลักที่ทำให้ผู้หญิงยังคงอยู่ในความสัมพันธ์นั้น

อย่างไรก็ตาม คำอธิบายของ Walker ในประเด็นที่มองว่าผู้หญิงเข้าสู่วงจรของความรุนแรงซ้ำ เพราะผู้หญิงเรียนรู้ว่าไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้จากประสบการณ์ที่ตนเองถูกกระทำอย่างต่อเนื่องและซ้ำซาก ทำให้แรงจูงใจในการจัดการกับปัญหาของผู้หญิงน้อยลงนั้น เพราะผู้หญิงเชื่อว่าไม่มีอะไรที่ตนเองจะทำได้เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความรุนแรง ความเชื่อมั่นของผู้หญิงหายไป และทนอยู่กับปัญหาต่อไปนั้น ผู้เขียนมองว่า การอธิบายดังกล่าวเป็นการมองผู้หญิงในลักษณะของผู้ยอมจำนน ไม่ได้มองภาพของผู้หญิงที่มีการต่อสู้กับความรุนแรง ทั้งที่ผู้หญิงมีกลไกการต่อรองเกิดขึ้นตลอดในความสัมพันธ์ที่มีการทำร้าย การที่ผู้หญิงทนอยู่ในความสัมพันธ์ที่มีการทำร้าย ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงยอมถูกกระทำโดยที่ไม่มีการจัดการปัญหาใดๆ เลย เพียงแต่รูปแบบการจัดการและการต่อรองปัญหาของผู้หญิงมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายของผู้หญิงที่มีต่อความรุนแรง และการให้ความหมายเหล่านี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขของสถานการณ์และประสบการณ์ที่ผู้หญิงเผชิญ

ประการที่สาม การสนับสนุนทางสังคม มีผลสำคัญที่ทำให้ความรุนแรงยุติลง ถ้าหากผู้หญิงได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสม ทำให้การจัดการกับความรุนแรงของผู้หญิงสามารถยุติลงได้

ในประเด็นนี้ผู้เขียนคิดว่าส่วนสำคัญในการยุติปัญหาความรุนแรงที่ผู้หญิงถูกกระทำจากสามีของตนเอง คือ “บ้าน” สิ่งที่ผู้หญิงต้องการมากที่สุดเมื่อเธอประสบปัญหาถูกสามีทำร้าย คือ การมีที่พักที่ปลอดภัย อย่างน้อยในระยะเวลาช่วงสั้นๆ เพื่อให้เธอสามารถมีเวลาคิดทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้น การแยกออกมาระยะหนึ่ง ทำให้ผู้หญิงสามารถคิดและจัดการปัญหาได้ดีขึ้น ที่พึงจึงเป็นการเพิ่มโอกาสและทางเลือกให้กับผู้หญิง

ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงสามารถจัดการกับปัญหาความรุนแรงได้ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้พบว่า แหล่งสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญสำหรับผู้หญิง

คือ แหล่งสนับสนุนที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งก็คือครอบครัวและเพื่อนนั่นเอง ผู้หญิงยังคงมองว่าความรุนแรงที่เธอได้รับเป็นเรื่องภายในครอบครัว การที่จะเล่าให้คนภายนอกฟังจึงเป็นเรื่องยาก แต่ถ้าหากความรุนแรงนั้นเพิ่มมากขึ้น ทั้งในแง่ของความถี่และระดับความรุนแรง ผู้หญิงต้องการคำปรึกษาและการสนับสนุน ครอบครัวและเพื่อนจะเป็นสิ่งแรกที่ผู้หญิงนึกถึง และมีผลต่อการจัดการปัญหาของผู้หญิง ในขณะที่แหล่งสนับสนุนทางสังคมที่เป็นทางการ เช่น ตำรวจ นักสังคมสงเคราะห์ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้หญิงจะนึกถึงน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความคิดที่ว่าเรื่องความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัว และความยากลำบากในการเข้าถึงหน่วยงานเหล่านี้ โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้หญิง เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะไม่ว่างที่จะไปหาหน่วยงานเหล่านี้ ทั้งๆที่องค์กรเหล่านี้มีแนวทางและประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้หญิงโดยตรง ดังนั้นจึงควรมีการเผยแพร่องค์กรและหน่วยงานที่ช่วยเหลือผู้หญิงให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้หญิง

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนทางสังคมเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า หลังจากที่ยังผู้หญิงเผชิญกับการถูกทำร้ายร่างกาย ถ้าหากผู้หญิงได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมและเพียงพอ มีผลทำให้การทำร้ายยุติลงได้ แต่การที่จะแก้ปัญหาในระยะยาว คือ การแก้ปัญหาที่โครงสร้างสังคมต้องปรับเปลี่ยนและทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศมากขึ้น ยอมรับและมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องการเมืองระหว่างเพศที่ผู้ชายใช้ความเหนือกว่าในการทำร้ายผู้หญิง

บทส่งท้าย

การศึกษา “ความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ : เสียงของผู้หญิง” เป็นการศึกษาที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้เห็นเรื่องเล่าของผู้หญิง จากประสบการณ์ที่เธอถูกสามีทำร้ายร่างกาย ผู้เขียนเริ่มต้นงานชิ้นนี้ด้วยความไม่แน่ใจว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นไปได้หรือไม่ เพราะความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงภายใต้สถาบันครอบครัว ยังคงถูกมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่ควรเปิดเผยให้คนนอกฟัง โดยเฉพาะการเปิดออกมาสู่พื้นที่สาธารณะ

ความยากลำบากในการศึกษาครั้งนี้ คือ การค้นหาผู้หญิงที่พร้อมและเต็มใจที่จะเล่าเรื่องราวของเธอให้สังคมรับรู้ ผู้เขียนใช้เวลาในการค้นหาผู้หญิงเหล่านี้ หลายครั้งที่ผู้เขียนถูกปฏิเสธไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่ขั้นของผู้ติดต่อ แม้ว่าเขาจะรู้จักสนิทสนมกับผู้หญิงที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย แต่เมื่อผู้เขียนบอกเล่าถึงวิธีการพูดคุยและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ผู้เขียนต้องการ ผู้ติด

ต่อเองก็ยังไม่กล้าที่จะแนะนำเธอกับผู้เขียน หรือแม้ผู้ติดต่อยอมที่จะถามให้ แต่หลายครั้งที่ถูกปฏิเสธ จนบางครั้งผู้เขียนแทบจะเลิกล้มการทำงานชิ้นนี้ ระยะเวลาเกือบสองปีที่ผู้เขียนใช้เวลาค้นหาผู้หญิงที่เต็มใจให้ผู้เขียนพูดคุยด้วย ผู้เขียนมีโอกาสสัมผัสกับผู้หญิงหลากหลาย เธอเหล่านี้มีความต่างกันหลายด้าน ทั้งสถานภาพ ชนชั้น อาชีพ รายได้ อายุ ฐานะความเป็นอยู่ ความหลากหลายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การถูกสามีทำร้ายร่างกายมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้กับผู้หญิงทุกคน ไม่ใช่ผู้หญิงชนชั้นล่างเท่านั้น เพียงแต่ว่าผู้หญิงชนชั้นล่าง นอกจากเธอจะถูกกดทับด้วยความเป็นหญิงแล้ว เธอยังถูกกดทับด้วยความยากจน ภาวะที่พึ่งตัวเองไม่ได้ ทางเลือกของผู้หญิงกลุ่มนี้จึงมีน้อยในการที่จะจัดการกับปัญหา ภาพของการทนอยู่ในความสัมพันธ์ที่เลวร้ายจึงปรากฏอยู่เสมอ

นอกจากนั้นผู้เขียนมองว่าส่วนหนึ่งที่เป็นข้อดีจากความเป็นผู้หญิงของผู้วิจัย คือ การได้รายละเอียดของข้อมูลมากขึ้น เช่น ในกรณีของพี่แดง ผู้เขียนรู้จักเธอผ่านเพื่อนคนหนึ่งซึ่งเคยให้ความช่วยเหลือลูกชายของพี่แดง เมื่อผู้เขียนพูดคุยกับพี่แดงครั้งแรก ในขณะที่เพื่อนของผู้เขียนอยู่ด้วย หลายครั้งที่พี่แดงไม่ยอมตอบคำถามเกี่ยวกับสามีเธอ แต่เมื่อผู้เขียนมีโอกาสพูดคุยกับเธอตามลำพัง โดยที่เพื่อนผู้ชายคนนี้ไม่อยู่ พี่แดงกลับเล่าเรื่องราวของเธอกับผู้เขียนอย่างละเอียด ผู้เขียนรู้สึกได้ว่าพี่แดงต้องการเพื่อนพูดคุยและระบายความอัดอั้นจากสิ่งที่สามีกระทำกับเธอ ดังนั้นในความเป็นผู้หญิงของผู้เขียนเองก็มีส่วนสำคัญในการเข้าถึงข้อมูล

อย่างไรก็ตามเชื่อว่าความเป็นหญิงของผู้เขียนจะไม่มีข้อจำกัด หลายครั้งที่ผู้เขียนรู้สึกอึดอัดกับการพูดคุยเช่นกัน ผู้เขียนเองต้องพยายามอย่างมากที่จะไม่ให้ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้หญิง โดยเฉพาะผู้หญิงที่ยังคงอยู่ในความสัมพันธ์กับสามี หลายครั้งที่ผู้เขียนถามตัวเองว่าถ้าผู้เขียนเป็นเธอเหล่านี้ ผู้เขียนจะจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร ผู้เขียนต้องพยายามที่จะตอบคำถามเหล่านี้ไว้ในใจโดยที่ไม่พูดออกมา เพราะคำตอบของผู้เขียนอาจส่งผลกับการจัดการปัญหาของเธอได้ และในบางครั้งน้ำตาของผู้หญิงที่พูดคุยเรื่องราวที่เธอเคยเผชิญมา ทำให้ผู้เขียนรู้สึกราวกับว่าตนเองไปสะกิดแผลที่ผู้หญิงต้องการอยากจะมี หลายครั้งที่การพูดคุยยุติลงก่อนที่จะผู้เขียนจะได้ข้อมูลที่ต้องการ

นอกจากนั้นในบางเรื่องราวที่ผู้หญิงเล่าให้ผู้เขียนฟังนั้น อาจดูเหมือนว่าผู้หญิงจะพูดเกินความจริงเกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะกรณีที่มีความรุนแรงยุติลงด้วยการฆ่าสามี ผู้หญิงบางคนยังอยู่ในขั้นตอนของสอบสวนและดำเนินคดี การที่เธอถูกสอบสวนอาจทำให้ผู้หญิงสับสนผนวกกับความไม่แน่ใจว่าการสัมภาษณ์พูดคุยจะมีผลกระทบต่อคดีความของเธอหรือไม่ คำบอกเล่าของผู้หญิงอาจจะมีความจริงมากบ้างน้อยบ้างหรือแม้ไม่มีเลย แต่ในมุมหนึ่ง สิ่งที่ผู้หญิง

พูด คือ กลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้เธออยู่รอดในความสัมพันธ์นั้น เป็นกลไกการต่อรองหนึ่งที่คุณหญิงใช้เพื่อให้เสียงของเธอเป็นที่ได้ยิน แม้ว่าผู้หญิงบางคนยังคงอยู่ในความสัมพันธ์กับสามี หากสามีทราบเรื่องราวเหล่านี้ อาจมีผลให้เธอถูกสามีทำร้ายมากขึ้น แต่การที่คุณหญิงเล่าเรื่องราวของเธอออกมาอย่างน้อยก็เป็นก้าวหนึ่งที่คุณหญิงกำลังจัดการกับปัญหาของเธอ ดังนั้นไม่ว่าความเป็นจริงจะเป็นอย่างไร อาจจะเหมือนหรือไม่เหมือนกับสิ่งที่เธอพูด การมองว่าเรื่องเล่าเหล่านี้เป็นกลไกหนึ่งที่คุณหญิงกำลังต่อรองอยู่กับความรุนแรงที่เธอเผชิญ ทำให้คำถามที่มีต่อความจริงของเรื่องราวและเสียงของผู้หญิงเหล่านี้ลดความสำคัญลง และให้การรับฟังเสียงของเธอเหล่านี้มากยิ่งขึ้น